

12. Carneiro P. R. The Quest for a New Learning Paradigm / P. R. Carneiro // Unicorn: Journal of the Australian College of Education. – 2000. – № 26 (3). – P. 26-33.
13. Daft R. L. The leadership experience / R. L. Daft. – Cincinnati, Ohio: South-Western College Pub, 2007. – 528 p.
14. Day D., Gronn P. C., Salas E. Leadership capacity in teams / Day D., Gronn P. C., Salas E. // The Leadership Quarterly. – 2004. – № 15 (6). – P. 857-880.
15. Gronn P. C. The New Work of Educational Leaders: Changing Leadership Practice in an Era of School Reform / P. C. Gronn. – London: Paul Chapman Publishing, 2003. – 176 p.
16. Heifetz R. A., Linsky M., Grashow A. The Practice of Adaptive Leadership: Tools and Tactics for Changing Your Organization and the World / Heifetz R. A., Linsky M., Grashow A. – Boston, Massachusetts: Harvard Business Press, 2009. – 352 p.
17. Klagge J. Defining, discovering and developing personal leadership in organizations / J. Klagge // Leadership and organization development journal. – 1996. – Vol. 17. № 5. – P. 38-45.
18. Komives S. R., Lucas N., McMahon T. R. Exploring leadership: for college students who want to make a difference (3th ed.) / Komives S. R., Lucas N., McMahon T. R. – San Francisco: John Wiley & Sons, 2013. – 608 p.
19. Manz Ch. C., Sims H. P. The New Superleadership: Leading Others to Lead Themselves / Manz Ch. C., Sims H. P. – San Francisco: Berrett-Koehler Publishers, 2001. – 272 p.
20. Northouse P. G. Leadership: theory and practice (6th ed.) / P. G. Northouse. – Thousand Oaks, CA, US, Sage Publications, Inc, 2013. – 485 p.
21. Pawar B. S., Eastman K. K. The nature and implications of contextual influences on transformational leadership: A conceptual examination / B. S. Pawar, K. K. Eastman // Academy of Management Review. – 1997. – 22 (1). – P. 80-109.
22. Reed G. Mapping the route of leadership education: caution ahead / G. Reed // Parameters. – 2004. – Vol. XXXIV. № 3. – P. 46-60.
23. Rost J. C. Leadership for the Twenty-first Century / J. C. Rost. – Westport: Praeger Publishers, 1991. – 220 p.
24. Steiner C. J., Gaskin P. Educating leaders: From the abstract and rational to the concrete and personal / C. J. Steiner, P. Gaskin // The Journal of Leadership Studies. – 1998. – № 5 (2). – P. 83-102.
25. Stogdill R. M. Handbook of leadership / R. M. Stogdill. – N. Y., L.: Free Press, 1974. – 613 p.

УДК 37.013.77:7

DOI 10.31652/2415-7872-2019-59-52-57

САМОРЕГУЛЯЦІЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАСОБАМИ АРТ-ТЕРАПІЇ

С. І. Губіна

orcid.org/0000-0001-5743-350X

Основним елементом внутрішньої техніки педагога є регуляція його емоційної сфери, формування емоційної стійкості у професійній діяльності. Тому актуальним є дослідження особливостей саморегуляції майбутніх учителів, яка може сприяти свідомому, цілеспрямованому й результативному здійсненню професійно спрямованих дій, керуючись ціннісними мотивами, виробленням оптимального та гармонійного способу діяльності.

Саморегуляція майбутнього вчителя об'єднує в собі інтелектуальну, мотиваційну, волюву, емоційну сфери особистості. Одним із психологічних засобів саморегуляції є арт-терапія.

Ключові слова: саморегуляція, регуляція емоційної сфери, педагогічна діяльність, майбутні вчителі, рівні саморегуляції, способи саморегуляції, арт-терапія.

TEACHING ACTIVITIES SELF-REGULATION BY MEANS OF ART THERAPY

S. Hubina

The purpose of the article is to study the peculiarities of teaching activities self-regulation by means of art therapy. At the first stage of the study, future teachers were suggested choose their own way of self-regulation among music, fine arts, as well as arts and crafts. The goal of the second stage was to determine the effectiveness of the influence on the psycho-emotional sphere of different ways of self-regulation. Therefore, the reaction of the respondents to their application was analyzed. Regression analysis was applied for processing the obtained results.

The results of the study indicate that self-regulation is an integrative property of an individual, which combines intellectual, motivational, volitional, and emotional spheres. One of the psychological means of self-regulation is art therapy, which is a type of psychotherapy and psychological correction, based on art and creativity. According to the research outcomes, there is a positive relationship between the indicators of external regulation, internal motivation and the motivation to succeed. This indicates that the interest in teaching activity self-regulation is conditioned by the motivation to succeed.

Keywords: self-regulation, emotional sphere regulation, teaching activities, future teachers, levels of selfregulation, methods of self-regulation, art therapy.

Моральне самопочуття педагога не є особистою справою, бо його настрій відбивається і на учнях, і на колегах, і на батьках дітей. Кожне слово педагога не лише несе інформацію, а й передає ставлення до неї; оцінка учнів за відповідь – це і вияв того, як сприймає роботу школяра педагог, що впливає на стосунки у класі, створює певну атмосферу в навчанні. Досягти оптимального внутрішнього стану в педагогічній діяльності важко, бо сама вона емоційно напружена, «це робота серця і нервів, це буквально щоденна і щогодинна витрата величезних душевних сил. Наша праця – це повсякчасна зміна ситуацій, що викликає то посилене збудження, то гальмування» (А.Макаренко). Учителю повинен уміти зберігати працездатність, володіти ситуаціями для забезпечення успіху в діяльності й збереження свого здоров'я. Для цього важливо працювати над таким синтезом якостей і властивостей особистості, які дадуть змогу впевнено, без зайвого емоційного напруження здійснювати свою професійну діяльність: педагогічний оптимізм; упевненість у собі як в учителі, відсутність страху перед дітьми; вміння володіти собою, відсутність емоційного напруження; наявність вольових якостей (цілеспрямованість, самовладання, рішучість).

Усі ці якості характеризують психологічну стійкість у професійній діяльності. В основі її – позитивне емоційне ставлення до себе, учнів, праці. Саме позитивні емоції активізують, надихають учителя, надають йому впевненості, зумовлюють почуття радості, позитивно впливають на стосунки з дітьми, батьками, колегами. Негативні емоції гальмують активність, дезорганізують діяльність, викликають тривожність, страх, підозру.

Актуальним для теорії та практики є дослідження особливостей саморегуляції педагогічної діяльності, яка може сприяти свідомому, цілеспрямованому й результативному здійсненню професійно спрямованих дій, керуючись ціннісними мотивами.

Метою статті є дослідження особливостей саморегуляції педагогічної діяльності засобами арт-терапії. Для досягнення означеної мети ми поставили наступні завдання: узагальнити особливості процесу саморегуляції, виявити способи арт-терапії, якими найбільше користуються майбутні педагоги для налагодження емоційного стану, дослідити рівень саморегуляції педагогічної діяльності та її взаємозв'язок з мотивацією досягнення успіху.

Процес саморегуляції проектується на найрізноманітніших рівнях індивідуальності людини. «Психічна саморегуляція – керування своїми переживаннями, почуттями, уявою, увагою тощо. Вона включає вміння змінювати фізичний стан, стримувати гнів, роздратування, образи; викликати спокій, робочий настрій, демонструвати упевненість, доброзичливість, оптимізм» [9, с. 32].

Елементи саморегуляції знаходимо в еkleктичних моделях емоційного інтелекту. Зокрема модель Р. Бар-Она [11] сконцентрована на адаптаційних здібностях та стратегіях подолання стресових ситуацій. Моделі К. Петрідеса та А. Фернхейма [12] у своєму складі мають такий компонент як настрій.

Низка вчених займаються проблемою структури саморегуляції, її загальних закономірностей. Саморегуляція в сучасній психології розглядається як здатність людини до самостійного ініціювання цілеспрямованої активності, що призводить до високої результативності діяльності (О. Конопкін, В. Моросанова, Р. Сагієв тощо).

О. Конопкін [5, с. 6] наголошує на ролі самостійності та взаємоузгодженості виборів і рішень у регуляторному процесі. У структурі процесу саморегуляції виділяються два аспекти: структурно-функціональний, представлений власне регуляторними процесами, та змістово-психологічний, який містить психологічні засоби реалізації цього процесу. Досягнення поставлених цілей залежить від єдності цих двох аспектів саморегуляції.

Слід зазначити, що процес саморегуляції педагогічної діяльності має свою структуру: планування – визначення послідовності здійснення поставлених цілей; моделювання – урахування умов діяльності; програмування – визначення послідовності виконання дій; оцінка результатів – співвідношення результатів з критеріями певних дій; контроль за результатами та корекція дій на основі індивідуально прийнятих еталонів успішності. За допомогою саморегуляції особистість може поставити перед собою чітко означену мету, спланувати хід дій щодо її досягнення, корегувати результат згідно з обставинами.

Завдяки дослідженням О.Конопкіна на прикладі сенсомоторної діяльності, були виділені індивідуально-типологічні особливості регуляторних процесів планування (ставлення мети), моделювання ситуацій досягнення, програмування дій, оцінювання результатів та корекції, тобто процесів, які реалізують основні компоненти системи саморегуляції активності і діяльності особистості.

Науковець трактує усвідомлену саморегуляцію як «...системно-організований процес внутрішньої психічної активності людини щодо ініціації, побудови, управління, підтримування різними видами і формами довільної активності, безпосередньо прийнятими людиною цілями» [5, с. 10].

За функціональним напрямком можна виділити часові межі, які визначають два основних типи саморегуляції діяльності: тактичний – це саморегуляція, яка має чіткі часові межі свого здійснення: передбачає управління поведінкою упродовж короткого проміжку часу в конкретних ситуаціях діяльності

або спілкування; стратегічний – це саморегуляція поведінки протягом довготривалого часу; вона пов'язана з плануванням особистістю ціленаправлених змін в самій собі.

Здійнений аналіз психологічних досліджень саморегуляції як компоненту самосвідомості дозволяє виділити різні її механізми. І. Бех зазначав, що виникнення й формування регулятивних механізмів саморегуляції суб'єкта пов'язано з його здатністю розчленовувати в часі спонукально-операційну і виконавчу частини поведінкового акту [1].

Викликає інтерес думка дослідниці Т. Кириченко, яка виділяє найсуттєвіші механізми процесу саморегуляції: рівень домагань, ціннісні орієнтації, локус контролю, мотивація схвалення, потреби в досягненні успіху. При цьому, автор наголошує, що всі виділені механізми перебувають у постійній взаємодії. «Психологічні механізми складають інтегративну сукупінсть психічних властивостей індивіда, що визначають рух до регуляції його дій, вчинків, поведінки і групуються на зразках, еталонах, цінностях індивідуального та суспільного характеру» [3].

Значний внесок у дослідження саморегуляції поведінки особистості зробив М. Боришевський, який уважав, що механізми саморегуляції можуть базуватися на таких структурних компонентах як: самооцінка – це результат мислительних операцій (порівняння, аналізу та синтезу), в якому постійно присутній емоційний компонент; образ «Я» – як результат самопізнання; як психологічне утворення, яке забезпечує головну функцію саморегуляції – функцію цілепокладання.

Науковець зауважував, що саморегуляція може здійснюватися при наступних умовах: коли індивід може адекватно відображати й моделювати наявну ситуацію; перетворювати власну внутрішню і зовнішню активність відповідно до моделі запропонованої ситуації; переборювати безпосередні спонукання ради досягнення перспективної мети, за наявності в індивіда можливості виходити за межі наявної ситуації [2].

На особливу увагу заслуговує дослідження Ю. Миславського, який установив, що система саморегуляції формується й розвивається лише в процесах спілкування, яке забезпечує певні форми активності і розвитку особистості [6]. З точки зору Е. Пенькова, саморегуляція поведінки особистості повинна бути розглянена тільки у взаємодії «суспільство-особистість», тому що кожна особистість повинна вміти передбачати характер реакції на свої дії, вчинки з боку суспільства [7].

Узагальнюючи сказане, можна стверджувати, що саморегуляція педагогічної діяльності є інтегративною властивістю особистості, яка об'єднує в собі її інтелектуальну, мотиваційну, вольову, емоційну сфери. Загалом можна констатувати, що саморегуляція педагога – це єдність соціальних та психологічних проявів свідомості й самосвідомості особистості.

Змістово-психологічний аспект саморегуляції педагога містить психологічні засоби реалізації цього процесу. Одним із таких засобів є арт-терапія – вид психотерапії та психологічної корекції, заснований на мистецтві та творчості. Музичний, образотворчий та декоративно-прикладний різновиди мистецтва можуть упливати на настрій, створювати його. Найбільш дієвим засобом вирішення проблеми саморегуляції Т. Коваль вважає залучення майбутніх учителів до спілкування з творами мистецтва [4, с. 395].

На першому етапі емпіричного дослідження 77 студентів факультету математики фізики і технологій Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського обирали найкращий спосіб саморегуляції серед різновидів музичного мистецтва (ММ), образотворчого мистецтва (ОМ), декоративно-прикладного мистецтва (ДПМ). Результати першого етапу нашого дослідження представлено на рис. 1.

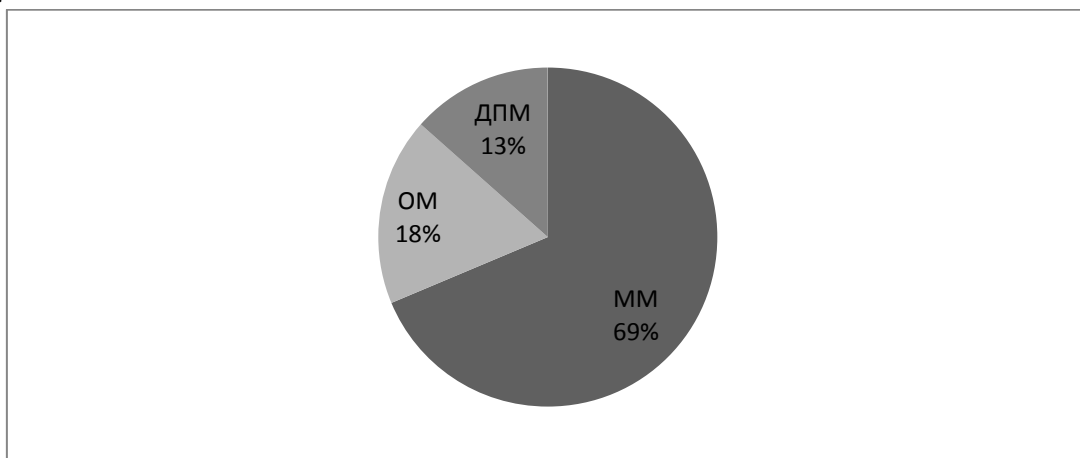

Рис. 1. Розподіл студентів за способами саморегуляції.

На рис. 1 показано, що серед запропонованих способів саморегуляції найменше студентів вибрали декоративно-прикладне мистецтво (3,4%). Значно більше майбутніх учителів для саморегуляції обрали

вплив образотворчого мистецтва (18,0%). Найкращим способом саморегуляції більшості майбутніх учителів (68,6%) є музичне мистецтво.

На другому етапі визначено ефективність впливу на психоемоційну сферу різних способів саморегуляції. Усі музичні твори можна умовно розділити на активізуючі, тонізуючі й розслабляючі, заспокійливі. Сприйняття музики тісно пов'язано з розумовими процесами, тобто вимагає уваги, спостережливості, кмітливості. В.Бехтерев, підкреслюючи цю особливість, довів, що якщо встановити механізми впливу музики на організм, то можна викликати або послабити збудження.

Численні методики музикотерапії передбачають як цілісне і ізольоване використання музики в якості основного і провідного чинника впливу (прослуховування музичних творів, індивідуальне та групове музикування), так і доповнення музичним супроводом інших корекційних прийомів для посилення їх впливу і підвищення ефективності.

Збільшенню можливостей дослідження саморегуляції педагогічної діяльності сприяє застосування рівневого підходу, що ґрунтується на теорії самодетермінації Е.Десі та Р.Райана, які визначають рівні мотивації 1) екстринсивну або зовнішню; 2) інтроєктовану; 3) ідентифіковану; 4) інтринсивну або внутрішню [8, с. 584]. На їх основі ми визначили чотири рівні саморегуляції педагогічної діяльності: екстринсивний, інтроєктований, ідентифікований, інтринсивний.

На третьому етапі для дослідження рівнів саморегуляції педагогічної діяльності використано опитувальник академічної саморегуляції Р.Райана і Д.Коннелла [10], який містить 32 твердження, спрямованих на визначення рівня розвитку зовнішнього регулювання (екстринсивної або зовнішньої мотивації навчальної діяльності), інтроєктованого регулювання, ідентифікованого регулювання та власного спонукання (інтринсивної або внутрішньої мотивації).

З метою встановлення взаємозв'язку саморегуляції педагогічної діяльності з мотивацією застосовано методику «Діагностика мотивації успіху і страху невдачі» А.Реана, яка складається з 20 тверджень, спрямованих на визначення міри розвитку мотивації успіху (позитивної мотивації, за якою особистість, починаючи справу, має на увазі досягнення чогось конструктивного, позитивного; надія на успіх і потреба в досягненні успіху) мотивації запобігання невдачі (негативної мотивації, за якою активність особистості пов'язана з потребою уникнути зриву, осуду, покарання, невдачі). Узагальнення отриманих результатів дослідження відображено в табл. 1.

Таблиця 1

Узаємозв'язок показників саморегуляції педагогічної діяльності з мотивацією досягнення успіху та запобігання невдачі у студентів

Рівні саморегуляції педагогічної діяльності	Показники саморегуляції, %	Мотивація досягнення успіху
Екстринсивний	34,3	-0,28*
Інтроєктований	43,2	0,21
Ідентифікований	26,8	0,17
Інтринсивний	10,4	0,43**

Примітка: *- на рівні $p < 0,05$, ** - на рівні $p < 0,01$

З табл. 1 видно, що у майбутніх учителів переважає інтроєктований рівень (43,2%) саморегуляції педагогічної діяльності засобами арт-терапії, що свідчить про формальне, вимушене виконання поданих завдань. Студентська молодь з інтроєктованим рівнем саморегуляції керується в реалізації педагогічної діяльності частково засвоєними нормами, правилами та установками від референтних осіб, виявляє емоційну залежність від них, має завищені вимоги до себе й інших.

Досить значним є екстринсивний рівень вираженості саморегуляції (34,3%), що характеризуються пасивною суб'єктною позицією майбутніх учителів. Значною мірою вони покладаються в саморегуляції педагогічної діяльності на референтних інших, саме тому в них високі домагання та вимогливість до них і низький рівень усвідомлення власної відповідальності за результати своєї діяльності. У таких студентів переважають зовнішні мотиви саморегуляції педагогічної діяльності, що керується нагородами й покараннями.

Менше студентів, які виявляють ідентифікований рівень саморегуляції педагогічної діяльності (26,8%), керуючись засвоєними зразками поведінки. Вони чутливі до схвальних оцінок від референтних осіб, авторитетів, проявляють ініціативу та впевненість у собі при виконанні педагогічної діяльності, яка регулюється відчуттям власного вибору, раніше регульованого ззовні.

Виражена у студентів найменшою мірою інтринсивна, внутрішня (автономна) саморегуляція (10,4%). У них переважає природжена потреба, власне спонукання, які характеризують студентів як відповідальних і самоорганізованих, ініціативних та активних у прийнятті важливих рішень, схильних до креативного розв'язання проблем, вияву інтересу до саморегуляції педагогічної діяльності, що обумовлює її успішність.

Проаналізуємо результати дослідження взаємозв'язку рівнів саморегуляції із інтегральним показником мотивації досягнення успіху (табл.1). Існують позитивні зв'язки між показниками зовнішнього регулювання, внутрішнього спонукання та мотивацією досягнення успіху. Негативний зв'язок між показниками зовнішнього регулювання та мотивацією досягнення успіху свідчить про те, що студенти, які керуються системою заохочень та покарань у саморегуляції педагогічної діяльності, виявляють страх запобігання невдачі. Вони мають незначну мотивацію досягнень, уникають складних завдань задля того, щоб не потерпіти невдачі.

Позитивний зв'язок внутрішніх спонукань до саморегуляції педагогічної діяльності із мотивацією досягнення успіху свідчить про те, що інтерес до цього процесу взаємообумовлений із мотивацією досягнення успіху. Отже, ті студенти, що прагнуть до успіху в саморегуляції педагогічної діяльності виявляють інтерес, активність не тільки задля майбутнього професійного успіху, вдовolenня амбіцій, а тому, що їм цікаво.

Досягти оптимального внутрішнього стану в педагогічній діяльності важко, оскільки вона емоційно напружена. Учитель повинен уміти зберігати працездатність, володіти ситуаціями для забезпечення успіху в діяльності й збереженні свого здоров'я. Саморегуляція як здатність до самостійного ініціювання цілеспрямованої активності призводить до високої результативності педагогічної діяльності. У структурі процесу саморегуляції виділяються два аспекти: структурно-функціональний, представлений власне регуляторними процесами, та змістово-психологічний, який містить психологічні засоби реалізації цього процесу. Одним із засобів саморегуляції педагога є арт-терапія – вид психотерапії та психологічної корекції, заснований на мистецтві та творчості. Такі різновиди арт-терапії, як музичне, образотворче та декоративно-прикладне мистецтво мають значний вплив на психоемоційний стан педагогів. Найбільше майбутні вчителі послуговуються прослуховуванням музики для зняття емоційного напруження та виявляють інтроєктований і екстринсивний рівні саморегуляції педагогічної діяльності.

Результати дослідження вказують на позитивні зв'язки між показниками зовнішнього регулювання, внутрішнього спонукання та мотивацією досягнення успіху. Це свідчить про те, що інтерес до саморегуляції педагогічної діяльності взаємообумовлений мотивацією досягнення успіху.

Перспективою подальших досліджень є вивчення впливу на психоемоційну сферу педагогів бібліотерапії, природотерапії, зоотерапії тощо.

Література

1. Бех І. Д. Від волі до особистості / І. Д. Бех. – К. : Україна-Віта, 1995. – 202 с.
2. Борисhevskij M. J. Razvitie samoregulyacii povedeniya shkolnikov : dis... doktora psihol. nauk : 19.00 07/ Борисhevskij M. J. – К., 1992. – 77 с.
3. Кириченко Т. В. Психологічні механізми саморегуляції поведінки підлітків : дис... канд. психол. наук : 19.00. 07 / Кириченко Т. В. – К., 2001. – 249 с.
4. Коваль Т. В. Професійна підготовка майбутнього вчителя початкових класів у контексті парадигмального оновлення сучасної освіти / Т.В. Коваль // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології: наук. журнал / голов. ред. А.А. Сбруєва. – Суми: Вид-во СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2016. – № 3 (57). – С. 390-398.
5. Конопкин О. А. Психическая саморегуляция произвольной активности человека. Структурно- функциональный аспект / О. А. Конопкин // Вопросы психологии. – 1995. – № 1. – С. 5-12.
6. Миславский Ю. А. Саморегуляция и активность личности в юношеском возрасте / Ю. А. Миславский. – М. : Педагогика, 1991. – 152 с.
7. Пеньков Е. М. Социальные нормы – регуляторы поведения личности. Некоторые вопросы методики и теории / Е. М. Пеньков. – М. : Мысль, 1972. – 108 с.
8. Фоменко К. І. Мотиваційні особливості академічної саморегуляції студентів / К. І. Фомченко, О. І. Кузнецов // Проблеми сучасної психології. – 2014. – Випуск 25 – С. 582-596.
9. Цуприк С. І. Основи педагогічної майстерності: методичні рекомендації для студентів за напрямом підготовки «Музичне мистецтво» / С. І. Цуприк. – Вінниця : ТОВ «Нілан-ЛТД», 2014. – 84 с.
10. Яцюк М. В. Адаптація опитувальника академічної саморегуляції Р. М. Райана і Д. Р. Коннелла (Casual dimensionscale IISQR-A) / М.В. Яцюк // Практична психологія та соціальна робота. – №4. – 2008, – С. 45-47.
11. Bar-On R. Emotional Intelligence in Men and Women: Emotional Quotient Inventory: Technical Manual / R. Bar-On. – Toronto : Multi-Health Systems, 1997.
12. Petrides K. Trait emotional intelligence theory / K. Petrides // Industrial and Organizational Psychology: Perspectives on Science and Practice. – Vol. 3(2). – 2010. – P. 136-139.

References

1. Bekh I. D. Vid voli do osobystosti / I. D. Bekh. – K. : Ukraina-Vita, 1995. – 202 s.
2. Borishevskij M. J. Razvitie samoregulyacii povedeniya shkolnikov : dis... doktora psihol. nauk : 19.00 07/ Borishevskij M. J. – K., 1992. – 77 s.
3. Kyrychenko T. V. Psykholohichni mekhanizmy samorehuliacii povedinky pidlitiv : dys... kand. psykhol. nauk : 19.00. 07 / Kyrychenko T. V. – K., 2001. – 249 s.

4. Koval T. V. Profesiina pidhotovka maibutnoho vchytelia pochatkovykh klasiv u konteksti paradyhmalnoho onovlennia suchasnoi osvity / T.V. Koval // Pedagogichni nauky: teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnologii: nauk. zhurnal / holov. red. A.A. Sbruieva. – Sumy: Vyd-vo SumDPU imeni A.S. Makarenka, 2016. – # 3 (57). – S. 390-398.
5. Konopkin O. A. Psihicheskaya samoregulyaciya proizvolnoj aktivnosti cheloveka. Strukturno- funktsionalnyj aspekt / O. A. Konopkin // Voprosy psihologii. – 1995. – № 1. – S. 5-12.
6. Mislavskij Yu. A. Samoregulyaciya i aktivnost lichnosti v yunosheskom vozraste / Yu. A. Mislavskij. – M. : Pedagogika, 1991. – 152 s.
7. Penkov E. M. Socialnye normy – regulatory povedeniya lichnosti. Nekotorye voprosy metodiki i teorii / E. M. Penkov. – M. : Mysl, 1972. – 108 s.
8. Fomenko K. I. Motyvatsiini osoblyvosti akademichnoi samorehuliacii studentiv / K. I. Fomkenko, O. I. Kuznetsov // Problemy suchasnoi psykholohii. – 2014. – Vypusk 25 – S. 582-596.
9. Tsupryk S. I. Osnovy pedagogichnoi maisternosti: metodychni rekomendatsii dlia studentiv za napriamom pidhotovky «Muzychne mystetstvo» / S. I. Tsupryk. – Vinnytsia : TOV «Nilan-LTD», 2014. – 84 s.
10. Yatsiuk M. V. Adaptatsiia opytuvalnyka akademichnoi samorehuliacii R. M. Raiana i D. R. Konnella (Casual dimensionscale IISQR-A) / M.V. Yatsiuk // Praktychna psykholohiia ta sotsialna robota. – #4. – 2008, – S. 45-47.
11. Bar-On R. Emotional Intelligence in Men and Women: Emotional Quotient Inventory: Technical Mannual / R. Bar-On. – Toronto : Multi-Health Systems, 1997.
12. Petrides K. Trait emotional intelligence theory / K. Petrides // Industrial and Organizational Psychology: Perspectives on Science and Practice. – Vol. 3(2). – 2010. – P. 136-139.

УДК 371.3:004.85

DOI 10.31652/2415-7872-2019-59-57-64

ВИКОРИСТАННЯ СИТУАЦІЙНОГО МОДЕЛЮВАННЯ З РЕАЛІЗАЦІЄЮ В КОМП'ЮТЕРНО ОРІЄНТОВАНОМУ СЕРЕДОВИЩІ В ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ

К. О. Данилишина

У статті проаналізовано поняття моделювання як методу наукового дослідження та окреслено можливості використання ситуаційного моделювання в підготовці майбутніх педагогів професійного навчання; проаналізовано використання інформаційно-комунікаційних технологій під час формування професійних компетенцій у майбутніх педагогів професійного навчання. Охарактеризовано загальні та професійні компетентності, що формуються у процесі вивчення навчальних дисциплін «Комп'ютерно-орієнтовані технології», «Комп'ютерні технології в навчальному процесі», «Інформаційно-комунікаційні технології в наукових дослідженнях» у комп'ютерно орієнтованому середовищі під час створення телекомунікаційних навчальних проектів у вигляді веб-розробок та веб-квестів.

Детально охарактеризовано можливості використання ситуаційного моделювання підготовці майбутніх педагогів професійного навчання з метою формування професійних компетенцій з підготовки та проведення навчальних занять і позаурочних заходів, описано структуру веб-квесту та детально охарактеризовано призначення його структурних елементів, описано таксономію освітніх цілей Б. Блума та детально охарактеризовано всі її рівні. Результати проведеного дослідження дають підстави стверджувати, що поетапна методика формування професійних компетенцій майбутніх педагогів професійного навчання дозволила визначити: систему знань про педагогічну професію, представлена категоріальним складом педагогічного мислення, який включає низку ієрархічно організованих рівнів: рівень загальних ідей; рівень конструктивно-методичних схем; рівень технічних прийомів реалізації таких схем; систему стратегічних інтелектуальних умінь, що актуалізуються у процесі вироблення й прийняття педагогічного рішення; систему основних і проміжних рішень, що регулюють процес мисленнєвої діяльності вчителя під час розв'язання ним педагогічних задач.

Ключові слова: педагог професійного навчання, професійні компетенції, інформаційно-комунікаційні технології, веб-квест, телекомунікаційний навчальний проект.

USE OF SITUATION MODELING WITH IMPLEMENTATION IN A COMPUTER-ORIENTED ENVIRONMENT IN PREPARATION OF FUTURE PROFESSIONAL EDUCATION PROFESSIONALS

K. Danylyshyna

The article analyzes the concept of modeling as a method of scientific research and outlines the possibility of using situational modeling in the preparation of future vocational training teachers; the use of information and communication technologies in the formation of professional competences in future teachers of vocational training is analyzed. The general and professional competences that are formed in the process of studying the disciplines "Computer-oriented technologies",